

(Mehmet) İhsan Arat, Mayıs 1986'da aramızdan ayrıldı.

Bencil'in tersi sencil midir? Hayır, sizcil bir kişiydi o. Hatta, onlar'cıl. Gönlü öylesine başkalarıyla dolu, bakışı öylesine öbür insanlara dönük...

Bütün hesaplarını vermiş eski bir uygarlık gibiydi. Bütün bilgileri aşmış, onları bir bakışa, bir gülümsemeye sığdıracak kadar yoğunlaştırmıştı.

İç temizliği kavramının insan yüzü biçiminde resmi yapılırsa, bir de gözlük takılırsa, İhsan Arat'ın portresi çıkar ortaya.

Kaymakam İ. Hakkı Bey'in oğlu. 1899'da İstanbul'da doğdu. 1921'de Mekteb-i Mülkiye'yi, daha sonra İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre öğretmenlik yaptı; İstanbul'da, Sarıyer Pertevniyal Lisesi'nde.

1925'te, Mülkiye'de, "muallim muavini".

1927'de, (11 Eylül), maliye müfettiş muavini: Teftiş Kurulu'ndaki otuz yedi yıllık meslek hayatı bu tarihte başlar.

"Veteran" maliye müfettişinin iyimser kanadının temsilcisi Kurul'dan hiç ayrılmadı. 1964'te yaş haddinden emekli. Daha sonra TC Merkez Bankası'nda ve Denizcilik Bankası'nda murakıp.

Kurumlar, kendilerini sırtlamış, yüzleri artık onların da yüzleri olmuş insanlarla, prototipleriyle yükselir. Ve bu prototiplerin, işlev yoluna kattıkları ya da o yolda berkittikleri değerlerle: Kurumsal değerler, insan değerleri, tarihsel çizgiyi güncel planda sürekli doğrulayan, hiç değilse hazırlayan değerler... İhsan Arat iddiasız, ama çizdiği profille daha da yücelen bir ikinci tavırdır Maliye Teftiş Kurulu'nda. İç dengenin ılımlı ögesi.

Her şey insan elinden çıkar, unutmayalım.

Aslında, meslek açısından alınırsa, kısa bir biyografidir İhsan Arat'ın hayat öyküsü. Ama ne anlamlı otobiyografik Hayattan, hayatın günübürlük koşullarından kopmama çabası! Bu çabanın sürekli pırıldama güdüsüyle eşzaman kazanması. Naif yönüyle gençleri etkilemiştir.

Paris'e gitmiş.

Hep düşünmüşümdür, Seine kıyısında nasıl dolaşmıştır diye.

Selçuklu'yu hiç elden çıkarmadan, Osmanlı'nın diri kalabilmiş yanlarını arayan, Cumhuriyet'le candan kucaklaşan, demokrasiyle soluk alan barışçıl kişi.

Her minyatür öyküdür.

İhsan Arat bizim en eskiyi en yeniyle birlikte içeren minyatürümüzdür. Bir çeşmeye koşar gibi öyküler anlatırdı. Öyküler, fıkralar, fıkralar ki bir yerlerinden kutsal kitaplar, marifetnameler, hammamiyeler de taşar. Derviş yanı-
mız varsa, sureti onda görünür...

"Fahri maliye müfettişi." Aslında baştanberi fahri...

Kıravatı kardeşçe düğümlenir gömleğinin yakasında.

Maliye Teftiş Kurulu albümünde şöyle yazıyor: "Evli, bir çocuk babası, Fransızca bilmekte..."

Buna şu iki sözcüğü de eklemek gerekir: "İnsanın kendisi..."

Bir de şunu: Çalışırken gülümserdi.